

Politechnika
Wrocławska

POLITECHNIKA NOWYCH SZANS

Dostępność w procesie zamówień publicznych

Podręcznik dobrych praktyk

POLITECHNIKA NOWYCH SZANS

Dostępność w procesie zamówień publicznych Podręcznik dobrych praktyk

Publikacja powstała w ramach projektu „Politechnika nowych szans”.
Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego
Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja
Rozwój 2014–2020. Nr projektu POWR.03.05.00-00-A054/19

Wrocław 2023 r.

Autorki:

Magdalena Peda

Małgorzata Franczak

Konsultacja dostępności:

Stowarzyszenie na rzecz równego dostępu do kształcenia

„Twoje Nowe Możliwości”, www.tnm.org.pl, biuro@tnm.org.pl

Projekt okładki:

Dział Informacji i Promocji Politechniki Wrocławskiej

Projekt graficzny, skład, łamanie, redakcja, druk i oprawa:

Grafpol sp. z o.o.

ul. Żmudzka 21, 51-354 Wrocław; www.argrafpol.pl

Autorki i Autorzy serii: Anna Borkowska, Marta Cygan, Ariel Fecyk, Małgorzata Franczak, Beata Gulati, Piotr Górski, Katarzyna Jach, Tadeusz Lewandowski, Jagoda Mrzygłocka-Chojnacka, Magdalena Peda, Anetta Stypułkowska, Anna Warda, Sebastian Zalipski

ISBN druk 978-83-956203-9-3

ISBN on-line 978-83-970488-6-7

Politechnika Wrocławska

POLITECHNIKA
NOWYCH SZANS

twoje
nowe
możliwości

Spis treści

Wprowadzenie	5
1. Podstawowe pojęcia dotyczące zapewniania dostępności w zamówieniach publicznych	8
1.1 Czym jest dostępność?	8
1.2 Czym są uniwersalne projektowanie i racjonalne usprawnienia?	9
2. Dostępność w zamówieniach publicznych – obowiązki zamawiającego wynikające z przepisów prawa	11
2.1 Minimalne wymagania wynikające z art. 6 Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	11
2.2 Kluczowe przepisy prawa dotyczące dostępności w zamówieniach publicznych	13
3. Postępowania o udzielanie zamówień publicznych w Politechnice Wrocławskiej	19
3.1 Kto odpowiada za określenie wymogów dostępności zamówienia publicznego w Politechnice Wrocławskiej?	19
3.2 Kto w strukturach Uczelni może wesprzeć wnioskodawcę w ustalaniu wymogów z zakresu dostępności?	20
3.3 Kiedy należy uwzględnić dostępność w zamówieniu publicznym?	21
3.4 Od czego zacząć konstruowanie wymogów dostępności?	21
3.5 Na jakim etapie należy uwzględnić kwestie związane z dostępnością zamówienia?	22
3.6 O czym należy pamiętać, planując zamówienia?	23
3.7 Jak przygotować dokumentację postępowania?	24

3.8	O czym należy pamiętać, tworząc umowę z przyszłym wykonawcą?	24
3.9	Wybór wykonawcy	27
3.10	Gdzie szukać informacji w zakresie wymagań dostępności zamówienia publicznego?	33
	Bibliografia	35
	Lista publikacji rozszerzających wiedzę nt. dostępności w zamówieniach publicznych	36

Podziękowania:

Pragniemy podziękować wszystkim Osobom Współpracującym z nami:

- pracowniczkom i pracownikom Uczelni,
- jej ekspertkom i ekspertom wewnętrznym,
- Liderkom i Liderom Dostępności,
- a także specjalistkom i specjalistom spoza Uczelni,

za wszystkie cenne uwagi, komentarze, wkład merytoryczny i wsparcie w procesie tworzenia treści i formy podręcznika. Mamy nadzieję, że nasz wspólny wysiłek przyczyni się do poszerzenia wiedzy i świadomości w obszarze dostępności uczelni, edukacji i pracy.

Zespół Auterek i Autorów serii

Wprowadzenie

Oddajemy w Państwa ręce Podręcznik, który ma pomóc zrozumieć:

- czym jest dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami w zamówieniach publicznych,
- jakie są mechanizmy i zasady zapewniania dostępności,
- jak Państwa codzienne działania mogą realnie wpłynąć na poprawę dostępności Politechniki Wrocławskiej?

Podręcznik ten dotyczy szczegółowych zagadnień związanych z udzielaniem zamówień publicznych w celu zapewnienia dostępności Uczelni i działalności przez nią prowadzonej.

Zagadnienia podstawowe dla tematyki funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami, osób z niepełnosprawnościami, barier i trudności, na jakie są narażone w codziennym życiu, oraz sposobów radzenia sobie z tymi barierami zostały rozwinięte w Podręczniku Wprowadzającym do serii podręczników dobrych praktyk w obszarze dostępności (<https://dostepnosc.pwr.edu.pl/baza-wiedzy/podreczniki-pns>). Pełną listę podręczników i informację o dostępie do nich zamieściliśmy na końcu tej publikacji.

Gdzie zaczyna się dostępność? Dostępność zaczyna się od każdego z nas!

Wyobraźmy sobie, że pewnego dnia złamaliśmy nogę i, aby wyjść z domu, musimy skorzystać z kul, a może nawet wózka. Przed nami standardowy dzień pracy i niestety nie możemy skorzystać ze zwolnienia lekarskiego. Nasze miejsce pracy znajduje się na drugim końcu miasta, w budynku bez windy, na drugim piętrze. Jak dotrzemy do pracy na czas? Czy jesteśmy w stanie samodzielnie prowadzić samochód, a jeśli zazwyczaj podróżujemy komunikacją miejską, to czy jesteśmy w stanie samodzielnie dotrzeć na przystanek, a potem

wsiąść do tramwaju lub autobusu? Jak dotrzemy na drugie piętro budynku z teczką pełną ważnych dokumentów? Jak wykonamy wszystkie nasze codzienne zadania? Czy będziemy w stanie spędzić w pozycji siedzącej, przy biurku, cały dzień?

Z takimi dylematami mierzą się każdego dnia osoby ze szczególnymi potrzebami. Są nimi nie tylko osoby z niepełnosprawnościami, na przykład wzroku, słuchu, ruchu, ale również osoby z czasowo naruszoną sprawnością organizmu, np. ze złamaną kończyną, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, seniorzy, kobiety w ciąży, osoby niskiego czy wysokiego wzrostu, osoby cięższe. Każdy z nas w zasadzie w każdej chwili, na przykład na skutek wypadku lub choroby, może stać się osobą ze szczególnymi potrzebami, zmuszoną do mierzenia się z wyzwaniami otaczającego świata.

Pewne ograniczenia, takie jak słabszy słuch, gorszy wzrok, niższa sprawność fizyczna czy trudności poznawcze, pojawiają się wraz z wiekiem. Dlatego tak ważne jest, abyśmy zaprojektowali przestrzeń fizyczną, w której żyjemy, systemy komunikowania się czy usługi tak, aby były przyjazne dla wszystkich ich potencjalnych użytkowników i użytkowników. Szukajmy rozwiązań, które w możliwie największym zakresie będą odpowiadały potrzebom różnych ludzi.

Pamiętajmy, że zapewnianie dostępności nie jest już dziś wyłącznie powinnością społeczną, ale jest to obowiązek wprost wynikający z przepisów prawa. Dostępność jest prawem człowieka i narzędziem wyrównywania szans osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami. Pozwala na aktywne funkcjonowanie we wszystkich obszarach życia społecznego, w tym w edukacji na poziomie wyższym oraz w obszarze zawodowym.

Ten Podręcznik jest adresowany do wszystkich osób zaangażowanych w proces udzielania zamówień publicznych na Politechnice Wrocławskiej (dalej również: Uczelnia). W jego

pierwszej części definiujemy podstawowe zagadnienie oraz obowiązki Uczelni związane z uwzględnieniem dostępności przy realizacji zadań publicznych. W drugiej wskazujemy, jak wdrożyć wymagania dostępnościowe w realizowanych zamówieniach publicznych.

Wskazówki odnoszą się do:

- zamówień w trybie Ustawy Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1605 t.j.) oraz
- zamówień regulaminowych.

Z uwagi na różnorodność ogłaszanych przez Uczelnię postępowań, nie ma możliwości przygotowania jednolitych wymagań i wzorcowych zapisów w umowach w odniesieniu do każdego typu realizowanego zamówienia. Szczegółowe wymagania biorące pod uwagę dostępność muszą być określone indywidualnie, z uwzględnieniem charakterystyki danego zamówienia.

1. Podstawowe pojęcia dotyczące zapewniania dostępności w zamówieniach publicznych

Znajomość pojęć i definicji związanych z dostępnością przestrzeni fizycznej, produktów, systemów informatycznych i usług jest podstawą poprawnego stosowania przepisów prawa zobowiązujących do uwzględniania dostępności w zamówieniach publicznych.

1.1 Czym jest dostępność?

Dostępność to właściwość środowiska fizycznego, transportu, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych oraz towarów i usług, pozwalająca osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami, na korzystanie z nich na zasadzie równości z innymi osobami.

(Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014–2020)

Dostępność pozwala osobom ze szczególnymi potrzebami na pełny udział we wszystkich sferach życia społeczności akademickiej, na takich samych zasadach jak osoby, które takich szczególnych potrzeb nie mają. Dzięki dostępności każdy może aktywnie uczestniczyć w prowadzonej przez Uczelnię działalności dydaktycznej, naukowej, kulturalnej, sportowej i każdej innej. Adresatami działań na rzecz

dostępności są wszystkie osoby kandydujące do kształcenia, kształcące się i prowadzące badania naukowe, jak i osoby pracujące na Uczelni.

1.2 Czym są uniwersalne projektowanie i racjonalne usprawnienia?

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz.1169 ze zm.), dalej: Konwencja, wskazuje na dwa podstawowe sposoby zapewniania dostępności produktów i usług:

- a) uniwersalne projektowanie** (jako priorytetowy sposób zapewniania dostępności) oraz
- b) racjonalne usprawnienia.**

Uniwersalne projektowanie

Uniwersalne projektowanie oznacza projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza pomocy technicznych dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnością, jeżeli jest to potrzebne.

(art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych)

W przypadku projektowania uniwersalnego konieczne jest uwzględnianie różnorodnych potrzeb, możliwości i aspiracji każdego potencjalnego użytkownika i użytkowniczki. Przykładem uniwersalnego projektowania są bezprogowe drzwi automatycznie otwierane i wzbudzone na detektor ruchu, a także usługa

umożliwiająca skorzystanie ze wsparcia tłumacza języka migowego w dowolnym czasie i bez konieczności wcześniejszego anonsowania takiej potrzeby (np. tłumaczenie online).

Prawo zamówień publicznych posługuje się pojęciem „**projektowanie z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników**”. Pojęcie to jest bliskoznaczne „uniwersalnemu projektowaniu”.

Racjonalne usprawnienia (dostosowania)

Racjonalne usprawnienia oznaczają konieczne i odpowiednie zmiany i dostosowania, nienakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, jeśli jest to potrzebne w konkretnym przypadku, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami.

(art.2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych)

Przykładem racjonalnych dostosowań są np.:

- pochylnie i podnośniki,
- usługi tłumacza języka migowego realizowane na wniosek osoby głuchej lub niedosłyszącej,
- dodatkowy czas przeznaczony na napisanie egzaminu z tytułu niepełnosprawności wzroku,
- oznaczenie obiektu tablicą z treścią zapisaną w alfabecie Braille’a.

2. Dostępność w zamówieniach publicznych – obowiązki zamawiającego wynikające z przepisów prawa

2.1 Minimalne wymagania wynikające z art. 6 Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240 t.j.), dalej: Ustawa o zapewnianiu dostępności, zobowiązuje Uczelnię do zagwarantowania dostępności:

1) w zakresie dostępności architektonicznej:

- a) zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków,
- b) instalacja urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych,
- c) zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
- d) zapewnienie dostępu do budynku osobie korzystającej ze wsparcia psa asystującego,
- e) zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób;

2) w zakresie dostępności cyfrowej – wymagania określone w Ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (dalej: Ustawa o dostępności cyfrowej) (Dz.U. z 2023 poz 1440 t.j.);

3) w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej:

- a) obsługa z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się lub przez wykorzystanie zdalnego dostępu online do usługi tłumacza przez strony internetowe i aplikacje,
- b) instalacja urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, w szczególności pętli indukcyjnych, systemów FM lub urządzeń opartych o inne technologie, których celem jest wspomaganie słyszenia,
- c) zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności – w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania,
- d) zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku.

Powyższe obowiązki to minimalne wymagania prawne, których przestrzeganie nie zapewni w pełni dostępności Uczelni we wszystkich obszarach jej działalności.

Politechnika Wrocławska opracowała również własne standardy dostępności:

- Standard dostępności architektoniczno-urbanistycznej,
- Standard dostępności informacyjno-komunikacyjnej,
- Standard dostępności cyfrowej,
- Standard projektowania informacji wizualnej.

2.2 Kluczowe przepisy prawa dotyczące dostępności w zamówieniach publicznych

Kluczowe kwestie związane z zapewnianiem dostępności przy realizacji zadań publicznych w prawie krajowym regulują:

- art. 100 Ustawy prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605 t.j.) oraz
- art. 4 ust. 3–4, art. 5 ust. 2 Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

2.2.1 Art. 4 Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami – omówienie

Ustawa o zapewnianiu dostępności ustanawia obowiązek **określania warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w treści umów na realizację zadań publicznych przez podmioty niepubliczne**. Wymóg ten odnosi się w zasadzie do wszystkich umów finansowanych z udziałem środków publicznych, niezależnie od trybu ich zawarcia.

Przyjęte warunki muszą być adekwatne do zakresu zleczanych dostaw, usług czy robót budowlanych. Obowiązkiem wykonawcy umowy jest zapewnienie dostępności tylko w takim zakresie, w jakim wynika on wprost z podpisanej umowy. Ryzyko wątpliwości wynikających z niejasnych postanowień umownych ponosi strona, która redaguje umowę.

Formułując warunki umowne, należy dążyć do tego, aby zapewnić osobom ze szczególnymi potrzebami pełny i skuteczny udział w realizowanym zadaniu. Nie chodzi tu wyłącznie o udział fizyczny, ale również o zapewnienie komfortowych i **równych warunków uczestnictwa**.

Przykładowo: zlecając projekcję filmu, należy dążyć do tego, aby osoba poruszająca się na wózku miała możliwość wyboru miejsca i odległości, z której chce oglądać film. Wyznaczenie dla niej miejsca w pierwszym rzędzie, tuż pod ekranem, naraża ją na konieczność przyjęcia bardzo niewygodnej pozycji ciała w trakcie tej projekcji. Taka sytuacja dla osoby bez niepełnosprawności wzroku byłaby wysoce niekomfortowa.

Umowa powinna precyzować, w jakim zakresie i w jaki sposób wykonawca ma zapewnić dostępność. Nie wystarczy ogólne stwierdzenie, że wykonawca jest zobowiązany do przestrzegania minimalnych standardów określonych w art. 6 Ustawy o zapewnianiu dostępności. Ryzyko wynikające z niejasnych postanowień umownych ponosi strona, która redaguje umowę, a więc zleceniodawca.

Podmiot publiczny, który udziela zamówienia publicznego lub zleca, bądź powierza realizację zadania publicznego, musi określić w umowie warunki służące dostępności tego zamówienia lub zadania (art. 4 ust. 3 Ustawy o zapewnianiu dostępności). Warunki te muszą uwzględniać przynajmniej minimalne wymagania zapisane w art. 6 Ustawy o zapewnianiu dostępności. Zwrotu „z uwzględnieniem” nie należy mylić ze sformułowaniami „zgodnie” lub „według”.

Umowa na realizację zadania publicznego powinna uwzględniać wymagania z art. 6 Ustawy o zapewnianiu dostępności w takim zakresie, który może mieć zastosowanie w tej konkretnej sytuacji.

Przykładowo: zlecając wykonanie dostępnej strony internetowej, stosujemy wyłącznie wymagania z obszaru dostępności cyfrowej, a nie np. dostępności architektonicznej.

Nie ma potrzeby określenia wymogów dostępności, jeśli z rezultatów zamówienia publicznego nie będą korzystały osoby fizyczne. Dotyczy to np. zlecenia naprawy pieca gazowego.

W wielu przypadkach wskazane będzie określenie dodatkowych wymagań, które nie wynikają wprost z art. 6 Ustawy o zapewnianiu dostępności. Taka sytuacja pojawi się np. w sytuacji organizowania wydarzenia kulturalnego na otwartej przestrzeni należącej do Uczelni.

Może być również tak, że wymagania wynikające z art. 6 w ogóle nie będą miały zastosowania. Będzie tak w sytuacji np. zlecenia firmie zewnętrznej opracowania graficznego, składu i łamania tekstu publikacji przeznaczonej do druku. Wymagania cyfrowe nie mają tu zastosowania wprost. Nie oznacza to jednak, że zleceniodawca może pominąć aspekt dostępności w umowie. Nie może! Musi uwzględnić inne wymagania niż te wynikające z cytowanego wyżej artykułu. Ma przy tym możliwość posiłkowania się wymaganiami określonymi w załączniku do Ustawy o dostępności cyfrowej.

Dla określenia w umowie warunków dostępności dla danego zadania należy jednocześnie:

- **przeanalizować potrzeby ewentualnych jego uczestników, także osób ze szczególnymi potrzebami,**
- **zastanowić się, na jakie potencjalne trudności mogą być narażone te osoby,**
- **zastanowić się, jakie rozwiązania pozwolą im korzystać z rezultatów zadania na równi z innymi osobami.**

Jeżeli tylko jest to możliwe, dostępność powinna być realizowana poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania. Oznacza to konieczność uwzględniania potrzeb możliwie wszystkich

potencjalnych użytkowników. Dopuszczenie stosowania przez wykonawcę racjonalnych usprawnień powinno być wyjątkiem.

2.2.2 Art. 100 Ustawy prawo zamówień publicznych (PZP)

W przypadku zamówień przeznaczonych do użytku osób fizycznych udzielanych w trybie Ustawy PZP, Uczelnia powinna sporządzić opis przedmiotu zamówienia z uwzględnieniem jednocześnie:

- wymagań w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz
- projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników.

Wymagań w zakresie dostępności nie formułujemy, jeśli nie jest to uzasadnione charakterem danego przedmiotu zamówienia (np. usługa konserwacji urządzeń grzewczych, dostawa paliwa gazowego, wykonanie remontu dachu).

Podstawowym narzędziem realizacji dostępności w zamówieniach publicznych powinno być projektowanie z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników. Niektóre wymagania dotyczące dostępności bądź projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników wynikają z przepisów prawa Unii Europejskiej. Przepis art. 100 PZP ust. 2 nakazuje w tej sytuacji opisywać przedmiot zamówienia w zakresie tych wymagań przez odesłanie do aktu prawa Unii Europejskiej¹.

¹ Takim aktem prawnym jest dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług (Dz. Urz. UE L 151, s. 70) (European Accessibility Act, czyli Europejski akt o dostępności). Dyrektywa ustanawia wymogi dostępności dla wybranych produktów i usług, wprowadzonych do obrotu po 28 czerwca 2025 r. Wymogi dostępności określone w dyrektywie są wiążące tylko w odniesieniu do produktów i usług objętych jej zakresem stosowania. Przykładowo dotyczą one: komputerów osobistych i ich systemów operacyjnych, smartfonów, tabletów, e-booków czy czytników książek elektronicznych. Obecnie w dalszym ciągu trwają prace nad wdrożeniem ww. dyrektywy.

2.2.3 Kiedy nie trzeba uwzględniać wymogów dostępności?

Każdorazowe odstępianie od uwzględniania dostępności w opisie przedmiotu zamówienia czy w samej umowie powinno być sytuacją wyjątkową i podyktowaną specyfiką danego zamówienia. Na wypadek ewentualnych kontroli, dla każdej takiej sytuacji wskazane jest sporządzenie pisemnego uzasadnienia dla zastosowania wyjątku.

Wymagań w zakresie dostępności nie formułujemy, jeśli nie jest to uzasadnione charakterem danego przedmiotu zamówienia. Dostępności nie musimy uwzględniać w zamówieniu w sytuacji, kiedy ostateczny rezultat zamówienia nie wpłynie na funkcjonowanie osób fizycznych (np. zlecamy naprawę obróbek blacharskich budynku czy usługi pogotowia hydraulicznego).

Co, jeśli na rynku brakuje rozwiązań spełniających wymogi dostępności, a wytworzenie towarów dedykowanych konkretnemu zamówieniu może znacząco przekraczać fundusze posiadane przez udzielającego zamówienia (np. zakup specjalistycznego sprzętu laboratoryjnego)?

W takiej sytuacji rekomendujemy szczegółowy przegląd produktów istniejących na rynku oraz analizę możliwości ich dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami wraz z oszacowaniem kosztów takiego dostosowania. Jeśli adaptacja istniejącego produktu jest możliwa, a jej koszt racjonalny należy dokonać niezbędnych modyfikacji. Jeśli koszty dostosowania produktu są zbyt duże, a jest mało prawdopodobne, by użytkownikami tego produktu stały się osoby z niepełnosprawnościami, to należy dokonać wyboru produktu bez dostosowania, lecz z możliwością dostosowania go w przyszłości. Powyższe analizy należy odpowiednio udokumentować.

Podsumowując:

- 1) Art. 4 ust. 3 Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami ma zastosowanie do wszystkich postępowań o udzielenie zamówień publicznych w Politechnice Wrocławskiej, prowadzonych zarówno w procedurze ustawowej, jak i regulaminowej.
- 2) Do zamówień publicznych, do których stosuje się ustawę Prawo zamówień publicznych, należy obowiązkowo stosować zarówno art. 100 PZP, jak i art. 4 ust. 3 Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
- 3) Zlecając lub powierzając realizację zadania publicznego, bądź udzielając zamówienia publicznego, każdorazowo należy przeanalizować potrzebę określenia obowiązków służących zapewnieniu dostępności.
- 4) Zadajemy pytanie, czy wśród potencjalnych użytkowników mogą być osoby ze szczególnymi potrzebami i jakie rozwiązania w zakresie dostępności pozwolą korzystać z rezultatów tego zadania możliwie największej grupie osób.**
- 5) Odstąpienie od zasady uwzględniania dostępności powinno następować w drodze wyjątku, a decyzja w tym zakresie powinna być udokumentowana.

3. Postępowania o udzielanie zamówień publicznych w Politechnice Wrocławskiej

3.1 Kto odpowiada za określenie wymagań dostępności zamówienia publicznego w Politechnice Wrocławskiej?

Za ustalenie wymagań w zakresie dostępności odpowiada podmiot wnoszący o rozpoczęcie procedury udzielania danego zamówienia publicznego.

Wnioskodawca ma obowiązek ocenić potrzebę sformułowania wymagań z zakresu dostępności w odniesieniu do przedmiotu zamówienia, a następnie je sprecyzować **we wniosku zakupowym** (zob.: Regulamin udzielania zamówień publicznych w Politechnice Wrocławskiej; <https://przetargi.pwr.edu.pl/informacje/regulamin>)

Wymogi te należy również uwzględnić, przygotowując projekt umowy na realizację danego zamówienia publicznego. Projekt ten dostarcza jednostka lub komórka organizacyjna, na rzecz której będzie realizowane zamówienie, lub koordynująca dane zamówienie.

W przypadku postępowań o wartości równej lub przekraczającej progi unijne, analizę możliwości zastosowania aspektów społecznych, w tym aspektów odnoszących się do dostępności, przeprowadza **komisja przetargowa**, która jest powołana do przeprowadzenia postępowania.

3.2 Kto w strukturach Uczelni może wesprzeć wnioskodawcę w ustalaniu wymogów z zakresu dostępności?

W przypadku wątpliwości co do tego, czy istnieje potrzeba sformułowania warunków dostępności zamówienia, można skonsultować się z:

- 1) koordynatorem ds. dostępności Politechniki Wrocławskiej; koordynator może wesprzeć w określeniu wymagań z zakresu dostępności adekwatnych do przedmiotu zamówienia; lista kontaktowa koordynatorów: koordynatorzy ds. dostępności w Politechnice Wrocławskiej (<https://dostępność.pwr.edu.pl/o-nas/koordynatorzy>).
- 2) wydziałowym koordynatorem ds. zamówień publicznych, który wspiera pracowników wydziału i filii w tworzeniu niezbędnych dokumentów potrzebnych do przeprowadzenia postępowania;
- 3) liderami dostępności (<https://ddo.pwr.edu.pl/liderzy-dostepnosci>);
- 4) pracownikami Działu Dostępności i Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami (<https://ddo.pwr.edu.pl/kontakt>);
- 5) pracownikami Laboratorium Technologii Asystujących (<https://dostepnosc.pwr.edu.pl/o-nas/laboratorium>), którzy są specjalistami ds. dostępności cyfrowej;
- 6) pracownikami Działu Zakupów i Zamówień Publicznych (<https://przetargi.pwr.edu.pl/kontakt>), którzy odpowiadają za procedury zamówień publicznych;
- 7) Pełnomocniczką Rektora ds. Osób z Niepełnosprawnościami (<https://ddo.pwr.edu.pl/pelnomocnik-rektora>).

Uwaga! Z wymienionymi wyżej podmiotami Wnioskodawca może skonsultować swoje wątpliwości, nie zwalnia go to jednak z określenia wymogów w zakresie dostępności w danym zamówieniu.

3.3 Kiedy należy uwzględnić dostępność w zamówieniu publicznym?

Dla oceny potrzeby stosowania zapisów o dostępności zamówienia publicznego pomocne będą poniższe pytania:

- 1) Czy zamówienie jest przeznaczone do użytku osób fizycznych?
- 2) Czy potencjalnie z efektów zamówienia (usługi, produktu) będą korzystać osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym osoby z niepełnosprawnościami?
- 3) Czy przedmiot zamówienia może wpłynąć w jakikolwiek sposób na szeroko rozumianą dostępność Uczelni – w szczególności istniejącą infrastrukturę, rozwiązania techniczne, technologiczne, świadczone usługi?

Dwie pozytywne odpowiedzi na powyższe pytania oznaczają konieczność określenia wymagań w zakresie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

3.4 Od czego zacząć konstruowanie wymagań dostępności?

Podstawą ustalenia katalogu wymagań z zakresu dostępności jest udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania:

- 1) Jakie rozwiązania pozwolą osobom ze szczególnymi potrzebami realnie korzystać z rezultatów danego zamówienia?
- 2) Jakiego obszaru dostępności dotyczy zamówienie (architektonicznej, cyfrowej, komunikacyjno-informacyjnej czy usługowej)?
- 3) Czy i w jakim zakresie do danego zamówienia mają zastosowanie standardy dostępności obowiązujące w Uczelni?
- 4) Czy i w jakim zakresie do danego zamówienia mają zastosowanie minimalne wymagania z art. 6 Ustawy o zapewnianiu dostępności?

- 5) Czy i w jakim zakresie w danym zamówieniu wskazane jest określenie wymagań przekraczających minimalne wymagania z art. 6 Ustawy o zapewnianiu dostępności, aby zapewnić osobom ze szczególnymi potrzebami pełny udział w tym zadaniu?
- 6) Jeśli zamówienie finansowane jest z funduszy unijnych, to czy i w jakim zakresie mają zastosowanie aktualne standardy polityki spójności?

Odpowiedzi na powyższe pytania pozwolą Państwu sprecyzować oczekiwania względem wykonawcy, co do zamawianej usługi, dostawy, czy robót budowlanych.

3.5 Na jakim etapie należy uwzględnić kwestie związane z dostępnością zamówienia?

Uwzględnianie kwestii dostępności powinno zaistnieć na każdym etapie postępowania o udzielenie zamówienia, tj.:

- 1) planowania przyszłych zamówień i tworzenia planu zamówień,
- 2) przygotowywania postępowania:
 - a) etap sporządzania opisu przedmiotu zamówienia,
 - b) etap ustalania kryteriów dostępu do zamówienia, kryteriów oceny ofert zapewniających realizację umowy zgodnie z wymogami z zakresu dostępności,
- 3) przeprowadzania wymaganej procedury (etap wyboru wykonawcy, który wymaga weryfikacji jego zdolności do realizacji zamówienia zgodnie z oczekiwaniami zamawiającego z zakresu dostępności),
- 4) realizacji umowy zawartej z wykonawcą (etap kontroli sposobu realizacji umowy z uwzględnieniem stawianych wykonawcy wymogów z zakresu dostępności),
- 5) odbioru przedmiotu zamówienia (etap weryfikacji – czy rezultat, który otrzymaliśmy, faktycznie spełnia wymogi dostępności).

3.6 O czym należy pamiętać, planując zamówienia?

Na etapie planowania przyszłych zamówień należy:

- przeanalizować konieczność uwzględnienia wymagań służących zapewnieniu dostępności, w tym ustalić, kto będzie potencjalnym odbiorcą efektów zamówienia,
- przeprowadzić analizę, jakie wymagania powinny zostać spełnione, aby zapewnić możliwie najwyższy poziom dostępności,
- oszacować, jakie będą koszty realizacji poszczególnych rozwiązań służących dostępności,
- określić możliwe do realizacji elementy dostępnościowe w ramach istniejącego budżetu,
- uwzględnić koszty realizacji przyjętych rozwiązań z zakresu dostępności w planie.

W przypadku znacząco ograniczonego budżetu i rozwiązań z zakresu dostępności istotnie podnoszących koszty realizacji danego zamówienia, sugerujemy skorzystanie z poniższych rozwiązań w zależności od prawdopodobieństwa wystąpienia wśród potencjalnych odbiorców zamówienia osób ze szczególnymi potrzebami:

- 1) jeśli prawdopodobieństwo graniczy z pewnością lub jest bardzo wysokie, to uwzględnienie kosztów realizacji takiego rozwiązania jest konieczne i w pełni uzasadnione (takie rozwiązanie dostępnościowe będzie stanowiło niezbędny element sposobu realizacji zamówienia przez wykonawcę);
- 2) jeśli prawdopodobieństwo występuje, lecz nie jest wysokie, to należy ustalić rozwiązania umożliwiające zapewnienie dostępności w razie zaistnienia takiej potrzeby, tj. pojawienia się osoby ze szczególnymi potrzebami. Przykładowo warto zapewnić sobie możliwość rozszerzenia zakresu zamówienia o dodatkowe elementy dostępnościowe poprzez aneksowanie umowy.

W przypadku zamówień ustawowych można rozważyć prawo opcji.

3.7 Jak przygotować dokumentację postępowania?

Dokumentacja postępowania, którą Uczelnia publikuje na stronach internetowych prowadzonych postępowań, powinna być opracowana zgodnie z przyjętym standardem dostępności cyfrowej PWr.

3.8 O czym należy pamiętać, tworząc umowę z przyszłym wykonawcą?

Poniżej zamieszczamy wskazówki i przykładowe zapisy, które mogą być pomocne przy zawieraniu umów z przyszłymi wykonawcami.

3.8.1 Wymagania z zakresu dostępności

W treści umowy lub w załączniku do niej należy doprecyzować, jakie konkretnie wymagania z zakresu dostępności powinien zrealizować Wykonawca. Precyzja w tym zakresie jest istotna, aby uniknąć sytuacji, w której wykonawca i zamawiający będą różnie rozumieli zapisy umowne. Szczegółowa lista wymogów może posłużyć do weryfikacji ich spełnienia przy odbiorze przedmiotu umowy.

Przykłady klauzul uniwersalnych:

- a) „Wykonawca zobowiązany jest wykonać zamówienie z uwzględnieniem warunków służących zapewnieniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, określonych w załączniku nr ... do Umowy”.
- b) „Wykonawca zobowiązany jest wykonać zamówienie z uwzględnieniem wymagań w zakresie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, oraz projektowania uniwersalnego, określonych w załączniku nr ... do Umowy”.

Dopuszczalne jest określenie wymagań z zakresu dostępności poprzez odesłanie do obowiązujących aktów prawnych, istniejących standardów czy norm. Takie odesłanie powinno być poprzedzone analizą zamawiającego co do tego, które konkretnie wymagania, wynikające z tych dokumentów, powinny mieć zastosowanie w danej sytuacji. Pozwoli to na uniknięcie ewentualnych wątpliwości czy niejasności przy realizacji umowy, a następnie rozliczeniu wykonawcy.

Przykłady:

„Wykonawca wykona przedmiot zamówienia zgodnie z wymogami dostępności cyfrowej, określonymi w załączniku do Ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych”.

„Wykonawca wykona przedmiot zamówienia zgodnie z wymogami określonymi w Standardzie dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami, uwzględniając koncepcję uniwersalnego projektowania – poradnik Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju (<https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/standardy-dostepnosci-budynkow-dla-osob-z-niepelnosprawnościami>)”.

3.8.2 Zapewnienia wykonawcy o jego należyтым przygotowaniu do realizacji zamówienia w sposób dostępny

Aby podkreślić znaczenie zagadnienia dostępności i wagę przygotowania wykonawcy do realizacji umowy w tym zakresie, warto w umowie zawrzeć dodatkowo klauzulę:

„Wykonawca oświadcza, że posiada niezbędną wiedzę i doświadczenie w zakresie realizacji przedmiotu umowy zgodnie z wymogami dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami, i dysponuje potencjałem (np.

technicznym, organizacyjnym, osobowym) gwarantującym należyte zrealizowanie umowy”.

3.8.3 Protokół zdawczo-odbiorczy

Na potrzeby odbioru przedmiotu umowy warto przygotować szczegółową listę sprawdzającą realizację wymogów dostępności. Pozwoli to rzetelnie ocenić efekt działań wykonawcy.

W protokole zdawczo-odbiorczym można uwzględnić część dotyczącą wdrożenia przez wykonawcę dostępności lub też utworzyć odrębny protokół dotyczący wyłącznie oceny zapewnienia przez wykonawcę wymogów w tym zakresie. Drugie z proponowanych rozwiązań sprawdzi się przede wszystkim w sytuacji, gdy aspekt dostępności jest istotnym elementem przedmiotu zamówienia, np. gdy zlecamy przeprowadzenie szkoleń czy organizację wydarzenia kulturalnego.

Przykład: „Strony ustalają, że spełnienie wymogów z zakresu dostępności, określonych w § ... umowy / w załączniku nr ... do umowy, zostanie potwierdzone protokołem zdawczo-odbiorczym, którego wzór stanowi załącznik nr ... do umowy”.

3.8.4 Elastyczność zapisów umownych, zastrzeżenie prawa do odstąpienia od umowy i kary umowne

Aby na etapie realizacji umowy uniknąć prób marginalizowania kwestii dostępności przez wykonawcę, warto:

- 1) zastrzec sobie prawo odstąpienia od umowy na wypadek niedotrzymania przez wykonawcę jego zobowiązań w tym obszarze, a także
- 2) zastrzec kary umowne na wypadek ewentualnych opóźnień,
- 3) zadbać o elastyczność zapisów umownych, co pozwoli na dostosowanie sposobu i warunków realizacji zamówienia do zmieniającej się sytuacji i na bieżąco reagowanie na potrzeby z zakresu dostępności.

Przykład:

- 1) „Zamawiający może odstąpić od umowy w razie niewdrażania lub nienależytego wdrażania przez wykonawcę wymogów dostępności, po uprzednim wezwaniu wykonawcy do należytego wykonywania umowy, gdy wykonawca w terminie wyznaczonym przez zamawiającego nie rozpocznie realizacji umowy w zakresie wymaganym treścią ww. wezwania. Uznaje się, że do odstąpienia od umowy doszło z przyczyn leżących po stronie wykonawcy”.
- 2) Wykonawca zapłaci zamawiającemu następujące kary umowne w przypadku:
 - a) opóźnienia w wykonaniu przedmiotu umowy w stosunku do terminów wskazanych w harmonogramie ustalonym przez Strony, wynikającego z niewdrożenia lub nienależytego wdrożenia wymagań z zakresu dostępności, w wysokości ... zł za każdy rozpoczęty dzień opóźnienia,
 - b) opóźnienia w usunięciu wad w zakresie wymagań dostępności stwierdzonych w trakcie odbioru, w wysokości ... zł za każdy rozpoczęty dzień opóźnienia, liczony od upływu terminu wyznaczonego na usunięcie zastrzeżeń,
 - c) odstąpienia od umowy z powodu niewdrożenia lub nienależytego wdrożenia przez Wykonawcę wymogów dostępności w wysokości ... % łącznego wynagrodzenia brutto Wykonawcy, określonego w § ... Umowy ”.

3.9 Wybór wykonawcy

3.9.1 Ustalanie warunków udziału w postępowaniu

Wnioskodawca lub wydziałowy koordynator ds. zamówień publicznych każdorazowo analizuje zasadność ustalenia dodatkowych warunków udziału w postępowaniu umożliwiających ocenę zdolności wykonawcy do należytego wykonania zamówienia zgodnie z zasadami dostępności. W ten sposób zapewniamy sobie realizację umowy

w sposób gwarantujący przestrzeganie standardów dostępności.

Nie wszyscy wykonawcy funkcjonujący na rynku mają wystarczającą wiedzę i doświadczenie w realizacji zadań w sposób dostępny, stąd brak konkretnych wymagań w tym zakresie wiąże się z ryzykiem dla zamawiającego. Dostępność jest obszarem stosunkowo nowym i dość złożonym, stąd sytuacja, że wykonawca uczy się wdrażania dostępności już w trakcie realizacji zamówienia, może być ryzykowna dla zamawiającego. Ryzyko wzrasta przy realizacji dużego projektu, np. architektonicznego.

Dodatkowe warunki stawiane wykonawcy muszą być ściśle powiązane z przedmiotem zamówienia i proporcjonalne.

Wykonawca powinien wykazać się przede wszystkim odpowiednią wiedzą i doświadczeniem w realizacji zamówień z uwzględnieniem dostępności.

Można odnieść się również do doświadczenia czy umiejętności, które powinny posiadać osoby zaangażowane w realizację zamówienia. Przy czym odwołanie się do formalnego wykształcenia w obszarze dostępności może być niemiarodajne. Wielu ekspertów ds. dostępności nabyło wiedzę poprzez doświadczenie praktyczne pracując w organizacjach pozarządowych lub instytucjach publicznych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami, a nie w efekcie formalnego kształcenia. Niewielu specjalistów z zakresu dostępności potwierdza swoje kwalifikacje w oparciu o Zintegrowany System Kwalifikacji, tj. przystępując do oficjalnego egzaminu.

Przykładowo: w odniesieniu do zamówienia na zaprojektowanie i wykonanie dostępnej strony internetowej sugerowane jest ustalenie warunków odnoszących się do potencjału zawodowego wykonawcy i osób skierowanych do realizacji zamówienia:

„Zamawiający wymaga, aby wykonawca posiadał niezbędną wiedzę i doświadczenie w zakresie projektowania i wykonywania dostępnych

cyfrowo serwisów informatycznych zgodnych z kryteriami zawartymi w załączniku do Ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych”.

„Zamawiający uzna warunek za spełniony, jeżeli wykonawca wykaże, że:

- a) w okresie ostatnich ... lat przed upływem terminu składania ofert (a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie) wykonał należycie co najmniej ... usługi polegające na zaprojektowaniu i wykonaniu stron internetowych zgodnych z kryteriami zawartymi w załączniku do Ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych o wartości min. ... zł netto”
i
- b) dysponuje lub będzie dysponował co najmniej ... osobami, które zostaną skierowane przez wykonawcę do realizacji zamówienia, z których każda posiada doświadczenie w tworzeniu co najmniej ... stron internetowych zgodnych z kryteriami zawartymi w załączniku do Ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych”.

Zgodnie z art. 116 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych Zamawiający może wymagać, aby wykonawcy spełniali właściwe normy zarządzania jakością, w szczególności w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych².

² Stosowanie norm zarządzania jakością w zakresie dostępności jest zagadnieniem nowym i rozwojowym. Brak jest w tym zakresie utrwalonej praktyki. O ile normy odnoszące się do dostępności istnieją (np. PN-EN 17161:2019-04 Projektowanie dla wszystkich – Dostępność w odniesieniu do wyrobów, towarów i usług zgodna z podejściem „projektowanie dla wszystkich” – Rozszerzanie zakresu użytkowników, a także PN-EN 17161:2019-04/Ap1:2020-08, PN-EN 17210:2021-06 Dostępność i dostosowanie środowiska zabudowanego – Wymagania funkcjonalne), o tyle nie zostały wypracowane jednoznaczne, formalne mechanizmy kontroli ich przestrzegania przez potencjalnych wykonawców. Brak jest akredytowanych polskich jednostek certyfikujących zgodność procesów, produktów lub usług z normami z zakresu dostępności.

Ustawa o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami wprowadziła mechanizm certyfikacji dostępności, niemniej jednak odnosi się wyłącznie do minimalnych wymagań z zakresu dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, o których mowa w art. 6 ww. ustawy. Certyfikacja skierowana jest do podmiotów prywatnych, w tym organizacji pozarządowych. Przeprowadzają ją instytucje certyfikujące w oparciu o listy sprawdzające, o których mowa w § 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 4 marca 2021 r. w sprawie szczegółowych wymogów, jakie muszą spełniać podmioty dokonujące certyfikacji dostępności, wzoru wniosku o wydanie certyfikatu dostępności oraz wzoru certyfikatu dostępności:

- lista sprawdzająca dostępność architektoniczną (https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/99363/Lista_sprawdzajaca_dostepnosc_architektoniczna_021220.docx, DOCX 41 KB)
- lista sprawdzająca dostępność informacyjno-komunikacyjną (https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/99362/Lista_sprawdzajaca_dostepnosc_informacyjno-komunikacyjna_021220.doc, DOC 34 KB)
- lista sprawdzająca dostępność cyfrową (https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/99389/Wytyczne_dla_dostepnosci_tresci_internetowych_zalacznik_4_do_ustawy.pdf, PDF).

W odniesieniu do budynku możliwe jest również uzyskanie certyfikatu WELL, przyznawanego przez IWBI™ – International WELL Building Institute™.

Decydując się na ustalenie dodatkowych warunków udziału w postępowaniu, odnoszących się do dostępności, należy zastanowić się nad adekwatnymi podmiotowymi środkami dowodowymi. Te środki pozwolą na weryfikację zdolności wykonawcy do realizacji zamówienia zgodnie z oczekiwaniami Uczelni. Warto więc żądać np. wykazu robót,

dostaw lub usług wykonanych z uwzględnieniem dostępności, czy też wykazu osób, które zostaną skierowane do realizacji zamówienia, wraz z informacją o ich doświadczeniu w obszarze związanym z dostępnością.

3.9.2 Dobór kryteriów – czyli wybór najkorzystniejszej oferty

W przypadku zamówień, których istotnym elementem jest dostępność, warto rozważyć sformułowanie dodatkowych, poza cenowych kryteriów wyboru oferty najkorzystniejszej, odwołujących się do dostępności. Oczywiście należy przy tym pamiętać, że kryteria te muszą być związane z przedmiotem udzielanego zamówienia i nie mogą odnosić się do właściwości podmiotowej wykonawcy (np. doświadczenia samego wykonawcy).

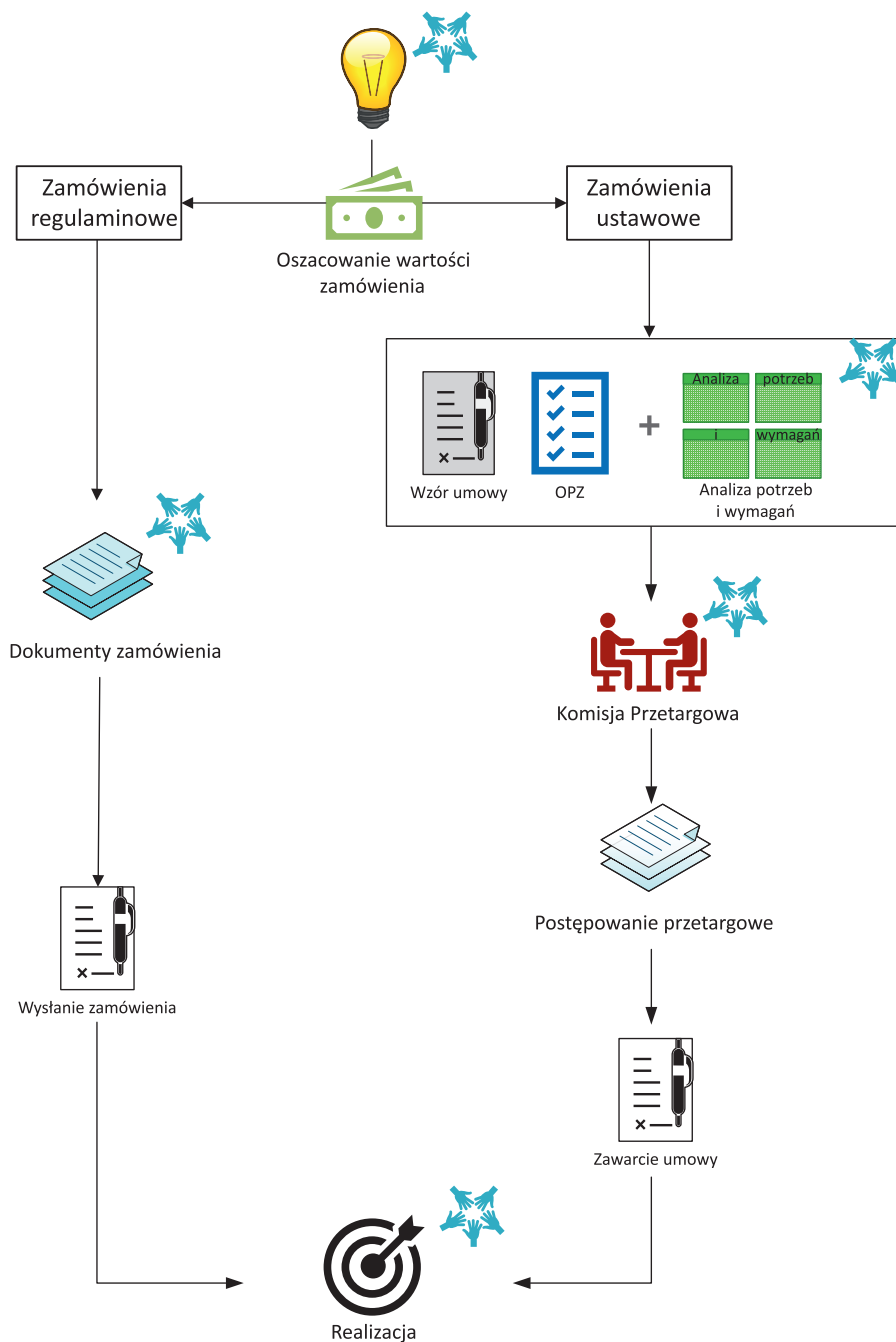
Zgodnie z art. 242 ust. 1 Prawa zamówień publicznych możemy ustalać kryteria jakościowe odnoszące się w szczególności do:

- 1) jakości, w tym do parametrów technicznych, właściwości estetycznych i funkcjonalnych, **takich jak dostępność dla osób z niepełnosprawnościami** lub uwzględnianie potrzeb użytkowników;
- 2) aspektów społecznych, w tym integracji zawodowej i społecznej osób społecznie marginalizowanych;
- 3) kwalifikacji zawodowych i doświadczenia osób wyznaczonych do realizacji zamówienia, jeżeli mogą one mieć znaczący wpływ na jakość wykonania zamówienia.

Dodatkowe kryteria powinny pozwolić na wybór oferty, która będzie najkorzystniejsza z punktu widzenia potrzeb zamawiającego w obszarze dostępności.

Warto w szczególności rozważyć premiowanie rozwiązań dostępnościowych jakościowo wyższych niż minimalne, a także

ofert realizacji zamówienia z udziałem bardziej doświadczonych specjalistów ds. dostępności z danego obszaru.

Rys.1. Uproszczony schemat procesu zamówień publicznych na PW.

3.10 Gdzie szukać informacji w zakresie wymagań dostępności zamówienia publicznego?

Informacje o wymaganiach z zakresu dostępności mogą Państwo odnaleźć w:

1) Krajowych aktach prawnych, którymi w szczególności są:

- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240 t.j.)
- Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1440 t.j.)
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20)
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane (Dz. U. z 2023 r. poz. 682 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225)
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2057 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2023 r. poz. 822).

2) Standardach dostępności przyjętych w PWr:

- Standard dostępności architektoniczno-urbanistycznej
- Standard dostępności cyfrowej
- Standard dostępności informacyjno-komunikacyjnej
- Standard projektowania identyfikacji wizualnej.

- 3) Standardach dostępności wymaganych zawartą umową lub zawartych w dokumentach, do których ta umowa odsyła**
(np. standardy dostępności dla polityki spójności Załącznik nr 2. Standardy dostępności dla polityki spójności 2021-2027 (https://www.power.gov.pl/media/116351/Zal_nr_2_1704.docx) – dotyczące działań realizowanych z udziałem funduszy unijnych).
- 4) Treściach norm polskich i międzynarodowych, np.:**
- PN-EN 17161:2019-04 Projektowanie dla wszystkich -- Dostępność w odniesieniu do wyrobów, towarów i usług zgodna z podejściem „projektowanie dla wszystkich” -- Rozszerzanie zakresu użytkowników i PN-EN 17161:2019-04/Ap1:2020-08
 - PN-EN 17210:2021-06 Dostępność i dostosowanie środowiska zabudowanego -- Wymagania funkcjonalne
 - PN-EN 81-70+A1:2022-12 Zasady bezpieczeństwa dotyczące budowy i instalowania dźwigów -- Szczególne zastosowania dźwigów osobowych i towarowo-osobowych -- Część 70: Dostępność dźwigów dla osób, w tym osób niepełnosprawnych,
 - Norma ISO 21542:2011 „Building construction – Accessibility of the built environment”.
- 5) Opracowaniach i podręcznikach:**
- Baza publikacji na stronie Urzędu Zamówień Publicznych (<https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/zrownowazone-zamowienia-publiczne/spoleczne-zamowienia/przydatne-informacje/dostepnosc>)
 - Standardy, wytyczne, poradniki na stronie Funduszy Europejskich (<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-europejskie-bez-barier/dostepnosc-plus/poradniki-standardy-wskazowki/>)

Bibliografia

1. Ołdak-Bułanowska K., Szczygielska M., Wosiecka M. (2021). Zamówienia publiczne na rzecz włączenia społecznego: http://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0028/53758/Zamowienia-na-rzecz-wlaczzenia-spoecznego.pdf. Dostęp:14.09.2023 r.
2. Gawska A., Żydok P. Zadrożny J., Roszewska K., Wysocki M. (2015). Dostępność Funduszy Europejskich 2014–2020 dla osób z niepełnosprawnościami w praktyce: https://www.power.gov.pl/media/13593/e-publikacja_Dostepnosc_Funduszy_Europejskich_2014_2020_dla_osob_z_niepelnosprawnościami_w_praktyce.pdf. Dostęp:14.09.2023 r.
3. Daniłowska S., Gawska A., Kostecki B., Kosuniak J., Kowalski P., Kubicki P., Miela J., Roszewska K., Włodarczyk K., Wysocki M., Zadrożny J., Żydok P. (2015). Realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami Poradnik dla realizatorów projektów i instytucji systemu wdrażania funduszy europejskich 2014–2020: http://www.power.gov.pl/media/24334/wersja_interaktywna.pdf. Dostęp:14.09.2023 r.
4. Umowy na realizację zadań publicznych zawierane z podmiotami innymi niż podmioty publiczne – obowiązki wynikające z art. 4 ust. 3 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Przykładowe propozycje zapisów ww. umów: https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0030/53598/Wyjasnienia_art4ust3.pdf. Dostęp:14.09.2023 r.
5. Żórawska A., Kończyk D.(2022). Jak zapewnić dostępność przy realizacji zadań publicznych? Poradnik: <https://api.ngo.pl/media/get/195252>. Dostęp:14.09.2023 r.

Lista publikacji rozszerzających wiedzę na temat dostępności w zamówieniach publicznych

1. Jak zaplanować inwestycję dostępną dla wszystkich? Standard minimum dostępności budynków, dróg, chodników i środków transportu dla osób z różnymi niepełnosprawnościami: http://inwestycjedlawszystkich.pl/materialy/Standard_minimum_dla_dost%C4%99pno%C5%9Bci_inwestycji_budowlanych_i_transportowych.pdf. Dostęp:14.09.2023 r.

DOSTĘPNOŚĆ ARCHITEKTONICZNA:

2. Stępień, B. (2021). Dostępność architektoniczna i informacyjno-komunikacyjna infrastruktury transportowej: https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0012/52500/Dostepnosc-architektoniczna-i-informacyjno-komunikacyjna-infrastruktury-transportu.pdf. Dostęp:14.09.2023 r.
3. Standardy projektowania budynków dla osób z niepełnosprawnościami: <https://budowlaneabc.gov.pl/standardy-projektowania-budynkow-dla-osob-niepelnosprawnych/>. Dostęp:14.09.2023 r.
4. Kowalski, K. (2021). Włącznik – projektowanie bez barier: <http://www.integracja.org/wlacznik/>. Dostęp:14.09.2023 r.

DOSTĘPNOŚĆ CYFROWA

5. Szczygielska, M. (2021). Dostępność cyfrowa oraz dostępność wydarzeń online, https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0025/53764/Dostepnosc-cyfrowa-i-dostepnosc-wydarzen-online.pdf. Dostęp:14.09.2023 r.
6. Klauzule do SIWZ i umowy dotyczące tworzenia dostępnego serwisu internetowego: https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/word_doc/0029/43688/Dostepnoscstroninternetowych_KlauzuledoSIWZiumowy_uaktualnione-1.doc Dostęp:14.09.2023 r.

7. Jak zamówić dostępny serwis internetowy lub aplikację mobilną?
<https://www.gov.pl/web/baza-wiedzy/jak-zamowic-dostepny-serwis-internetowy-lub-aplikacje-mobilna> Dostęp:14.09.2023 r.
8. Jak dobrze sformułować Opis Przedmiotu Zamówienia, gdy zamawiany jest audyt dostępności cyfrowej strony internetowej?
<https://www.gov.pl/web/baza-wiedzy/jak-dobrze-sformulowac-opis-przedmiotu-zamowienia-gdy-zamawiany-jest-audit-dostepnosci-cyfrowej-strony-internetowej> Dostęp:14.09.2023 r.
9. Grupa ds. dostępności zasobów internetowych SPRUC. (2015). Mapa dostępności. Proces tworzenia dostępnego serwisu internetowego zgodnego z WCAG 2.0 na poziomie AA*: <https://www.widzialni.org/container/mapa-dostepnosci.pdf>. Dostęp:14.09.2023 r.

DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA

10. Boratyńska-Karpiej, E., Engel, P. (2019). Projektowanie uniwersalne w transporcie jest na +: https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.uzp.gov.pl%2F_data%2Fassets%2Fword_doc%2F0021%2F45156%2FDostepnosc-srodkow-transportu-miejskiego.docx&wdOrigin=BROWSELINK. Dostęp:14.09.2023 r.
11. Boratyńska-Karpiej, E. (2017). Dostępność środków transportu miejskiego: https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.uzp.gov.pl%2F_data%2Fassets%2Fword_doc%2F0021%2F45156%2FDostepnosc-srodkow-transportu-miejskiego.docx&wdOrigin=BROWSELINK. Dostęp:14.09.2023 r.

DOSTĘPNOŚĆ USŁUG

12. Cupryan, P. i in.(2021). Poradnik dla sektora kultury w zakresie zapewnienia dostępności: https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0029/53597/Poradnik_dla_sektora_kultury.pdf. Dostęp:14.09.2023 r.
13. Kleczka, A., Jak dobrze zamówić audiodeskrypcję. Praktyczne wskazówki, https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0022/46138/Jak-dobrze-zamowic-audiodeskrypcje_-_Praktyczne-wskazowki.pdf. Dostęp:14.09.2023 r.

DOSTĘPNOŚĆ WYDARZEŃ

14. Organizacja wydarzenia edukacyjnego dostępnego dla osób z niepełnosprawnościami – przykładowe zapisy dokumentacji postępowania: https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0029/43994/Dostepne_wydarzenie_przykladowe_zapisy_do_dokumentacji_postepowania.pdf. Dostęp:14.09.2023 r.
15. Zamówienie na usługi – organizacja eventów plenerowych – wymagania dot. przystosowania miejsca eventów do osób niepełnosprawnych, zapewnienie bezpieczeństwa w miejscach prowadzenia eventów: https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0008/26000/Dobra-praktyka-14_Ministerstwo-Infrastruktury-i-Rozwoju_organizacja-eventow-plenerowych.pdf. Dostęp:14.09.2023 r.

W ramach serii „Politechnika Nowych Szans” opracowaliśmy następujące podręczniki:

- 1) Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami. Podręcznik wprowadzający
- 2) Prowadzenie zajęć dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami. Podręcznik dobrych praktyk dla kadry dydaktycznej
- 3) Dostępna biblioteka. Obsługa osób o zróżnicowanych potrzebach. Podręcznik dobrych praktyk
- 4) Organizacja zajęć sportowych z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb osób studiujących na Politechnice Wrocławskiej. Podręcznik dobrych praktyk
- 5) Organizacja nauczania języków obcych dostosowanego do zróżnicowanych potrzeb studentek i studentów. Podręcznik dobrych praktyk
- 6) Obsługa osób ze szczególnymi potrzebami w dziekanatach i punktach obsługi. Podręcznik dobrych praktyk dla kadry administracyjnej
- 7) Edukacja zdalna z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb osób uczestniczących w różnych formach kształcenia
- 8) Obsługa osób ze szczególnymi potrzebami. Podręcznik dobrych praktyk dla kadry administracyjno-technicznej
- 9) Konferencje, szkolenia i inne wydarzenia dostępne dla wszystkich. Podręcznik dobrych praktyk
- 10) Dostępność w procesie zamówień publicznych. Podręcznik dobrych praktyk
- 11) Dostępna ewakuacja lub uratowanie w inny sposób. Podręcznik dobrych praktyk
- 12) Standard utrzymania budynków i innych obiektów. Podręcznik dobrych praktyk
- 13) Wsparcie psychologiczne na Politechnice Wrocławskiej. Podręcznik dobrych praktyk

- 14) Prowadzenie procesu rekrutacji z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb osób kandydujących na studia. Podręcznik dobrych praktyk
- 15) Stosowanie standardu dostępności informacyjno-komunikacyjnej Politechniki Wrocławskiej. Podręcznik dobrych praktyk
- 16) Adaptacja materiałów dydaktycznych do potrzeb osób z niepełnosprawnością narządu wzroku. Podręcznik dobrych praktyk
- 17) Szkolenia z obszaru dostępności dla środowiska akademickiego. Podręcznik dobrych praktyk
- 18) Uczelnia dostępna dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym dla osób z niepełnosprawnościami. Podręcznik dobrych praktyk

<https://dostepnosc.pwr.edu.pl/baza-wiedzy/podreczniki-pns>

Politechnika
Wrocławska

POLITECHNIKA
NOWYCH SZANS

ISBN 978-83-956203-9-3

Fundusze
Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt „Politechnika nowych szans” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.